

المركز العربي للتخطيط البديل
המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי
The Arab Center for Alternative Planning

סיכוי סיקוי Sikkuy
העמותה לקידום שוויון אזרחי - الجمعية لدعم المساواة المدنية
The Association for the Advancement of Civic Equality

04.05.2020

לכבוד,

לכבוד,

גב' דלית זלבר

מר זאב ביילסקי,

מנכ"ל מנהל התכנון

יו"ר המועצה הארצית לתכנון ולבניה

הערות לתזכיר חוק בענייני תכנון ובנייה (הוראות שעה) (נגיף הקורונה), התש"ף

להלן מוגשת התייחסותה של ועדת הדיור הפועלת מטעם וועד ראשי הרשויות הערביות בישראל, והמורכבת מנציגי וועד ראשי הרשויות וארגוני חברה אזרחית המתמחים בקידום תכנון בחברה הערבית¹ לתזכיר החוק הנ"ל, שנמצא על סדר היום של המועצה הארצית לשיבתה ביום שלישי 5.5.2020.

ראשית כל אנו מבינים את חשיבות מתן הוראות ייחודיות לקידום נושאי תכנון חשובים בתקופת המשבר של נגיף הקורונה ומברכים על מתן הוראות ייחודיות לתקופה זו. למרות זאת, אנו מדגישים את החשיבות כי הוראות ייחודיות אלו יהיו כלי עבודה צודק, ולא יפגעו בתהליכים ובזכויות הבסיסיות של התושבים ובמעורבותם האפשרית בתהליכי אישור התכניות על פי חוק. החברה הערבית סובלת מהעדר ייצוג בוועדות התכנון המחוזיות והארציות, דבר שמייצר חוסר איזון מובנה בתהליך קבלת ההחלטות. עובדה זו מעצימה את הצורך בתהליכים שיאפשרו מעורבות וסקיפות של ההליכים התכנוניים הרלוונטיים לרשויות המקומיות הערביות ולציבור, ומתן כלים המאפשרים קידום תכנון. להלן ההערות:

1. סעיף 2- הארכת תקופות שנקבעו בחוק התו"ב

אנו מבקשים לבטל את החרגתם של הליכי האכיפה מסעיף זה, ולעגן בחוק את מדיניות הקפאת הליכי האכיפה ביישובים הערביים ובכפרים הלא מוכרים בנגב בעת משבר הקורונה (כפי שבאה לידי ביטוי בתשובת משרד המשפטים לעו"ד סנא אבן ברי מהאגודה לזכויות

¹ המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי, גוף מקצועי, מוכר על פי סעי' 100 לחוק התכנון והבניה. מייצג את העמדות והאינטרסים של החברה הערבית בישראל. ו"סיכוי" – העמותה לקידום שוויון אזרחי.

المركز العربي للتخطيط البديل
המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי
The Arab Center for Alternative Planning

סיכוי סיקווי
העמותה לקידום שוויון אזרחי - الجمعية لدعم المساواة المدنية
The Association for the Advancement of Civic Equality

האזרח מתאריך 18.03.2020). בלתי סביר לאפשר המשך פעולות אכיפה (כגון חלוקת התראות לקראת הריסת בתים, הטלת קנסות, והוצאת היתרים) בעת ההתמודדות עם המגפה והמשבר.

2. סעיף 4 - קיום ישיבות מוסד תכנון בהיוועדות חזותית.

- התנאים המפורטים בסעיפים 4(א)-4(ג) אינם מפרטים את המגבלות והמקרים בהם לא ניתן לקיים את הדיון. המחסור בפירוט זה עלול לפגוע באוכלוסיות חלשות מגוונות שאינם נגישות לאמצעים טכנולוגיים, או לאוכלוסיות שגרות בתוך שכונות שלמות ללא תשתיות של חשמל ורשתות אינטרנט (כמו בכ- 30,000 מבנים קיימים בשכונות ללא תכנון בישובים הערביים, או בכפרים הבלתי מוכרים בנגב). לא ברור איך המנגנון של שיחות טלפוניות יכול לגשר על פערים אלו.

יש למנוע קיום דיון אם הוכח כי בעלי העניין אינם יכולים להיות נוכחים בדיון (חזותית או פיזית) מכל סיבה עקרונית, בנוסף לקבלת הסכמה בכתב מבעלי

העניין לפני שיבוץ התכנית לדיון.

- אנו מבקשים לעגן בחוק את חובת התייעוד והתמלול של הדיונים שמתקיימים בהיוועדות חזותית, וחובת שידורם בשידור ישיר.
- זאת ועוד. במקביל לקידום החוק המוצע, יש לפעול להכנת תשתית נאותה שתאפשר קיום ישיבות בהיוועדות חזותית ביישובים הערביים, לרבות אספקת ציוד ומכשירי קצה, חיזוק רשת האינטרנט, והכשרה לשימוש במדיה הדיגיטלית לבעלי תפקידים רלוונטיים (ראשי רשויות, מהנדסים וכו').
- תזכיר החוק אינו מציע שינוי במנגנון שיבוץ התכניות לדיון בוועדות התכנון. במצב החירום הנוכחי, רוב הרשויות המקומיות הערביות נעדרים כוח אדם מקצועי שיכול לעקוב אחרי חוות הדעת המקצועיות ו/או סדרי היום של מוסדות התכנון המחוזיים והארציים. בנוסף לעובדה כי הוועדות המקומיות (במיוחד המרחביות על פי סעיף 19(א)(1)), אינן בהכרח מייצגות את עמדתן המקצועית של הרשויות המקומיות הערביות. לכן העדר של נציגי הרשות המקומית בתהליך מהווה פגיעה באפשרות הצגת הידע המקצועי והמקומי שקיים ברשות כחלק מהשיקולים לקבלת החלטות תכנוניות.

المركز العربي للتخطيط البديل
המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי
The Arab Center for Alternative Planning

סיכויי סיקווי Sikkuy
העמותה לקידום שוויון אזרחי – الجمعية لدعم المساواة المدنية
The Association for the Advancement of Civic Equality

מוצע לקבוע מנגנון שמתנה שיבוץ תכנית לדיון בקבלת הסכמה של ראש הרשות

המקומית ו/או מהנדס הרשות המקומית.

בנוסף, יש לשקול שיבוץ דיונים בתכניות הכוללות רכיב נרחב של שיתוף ציבור,

שאינו מתקיים כרגע עקב ההנחיות המקשות על קיום מפגשים עם תושבים.

בהקשר זה, יש לציין את תושבי הכפרים הבלתי מוכרים בנגב, אשר סובלים ממחסור בדרג מוניציפלי מייצג בכלל ובמוסדות התכנון בפרט. לכן, בתכניות הנוגעות לאוכלוסיית הכפרים הבלתי מוכרים, קיים משקל מיוחד לשיתוף התושבים בתכנון.

• למען הקלת תהליך העבודה, מוצע להטיל על לשכות התכנון המקצועיות את

החובה לקבל כל מסמך רלוונטי לתכנית בהעתק אלקטרוני, ולא לבקש העתקים

מודפסים (הדרך בה מתנהלים היום בחלק ממוסדות התכנון).

3. סעיף 5 – דיון בהתנגדויות:

• יש להציע מגבלות שאינן מאפשרות קיום דיון בהעדר הסכמה של כל הצדדים.

• שיחה טלפונית אינה יכולה כלי המפצה על הצגת העמדה מול כל חברי הוועדה. יש

להתנות קיום השיחה הטלפונית בהסכמת הצדדים.

• סעיף (ג) עלול לאפשר פגיעה מהותית בזכויות המתנגדים להציג את העמדתם. יש

להתנות את הסעיף בקיום הסכמה של הצדדים.

• יש לאפשר מתן התנגדות/ הסתייגות מהחלטה שנתקבלה במוסד תכנון תוך 7

ימים מיום מסירת החלטה (בדומה למוצע בסעיף 6(3) בתזכיר החוק) תוך

התאמה לנושא התנגדויות. ההצעה מהווה מעין הקלה ופיצוי למקרים בהם הצדדים

לא יכלו להיות נוכחים פיזית בגין מגבלות שונות.

4. סעיף 6 – דיון בעררים

יש להציע מגבלות שאינן מאפשרות קיום דיון בהעדר הסכמה של כל הצדדים. קיום דיון

ללא הסכמה של הצדדים פוגע בזכות בסיסית. הנושא מתעצם בקבוצות אוכלוסייה שנעדרת

מהם הנגישות למערכות ללא אפשרויות השתתפות מרחוק. במקרים כאלה, יש להציע

المركز العربي للتخطيط البديل
המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי
The Arab Center for Alternative Planning

סיכוי סיקוי
העמותה לקידום שוויון אזרחי - الجمعية لدعم المساواة المدنية
The Association for the Advancement of Civic Equality

פתרונות חלופיים אשר יבטיחו את ההשתתפות של כל הצדדים להליך, כולל פתרונות של השתתפות פיזית בטוחה בדיונים.

5. סעיף 9 – תוקף החוק:

לפי האמור בסעיף: "חוק זה יחול לתקופה של שלוש שנים מיום תחילתו, למעט ביחס לאמור בסעיפים 13 ו-14. " מדובר בחוק שמתמודד עם מצב חירום. הארכה לתקופה של 3 שנים פוגעת באופן משמעותי בזכות הציבור להשתתף ולהשמיע קולו.

יש להגביל את התקופה ל- 6 חודשים, עם אפשרות הארכה. הנושא יאפשר גמישות ובדיקה של יישום החוק והערכת מצב אקטואלית למען שינויים מתבקשים בתקופות זמן קצרות.

6. סעיף 13 – תיקון חוק לקידום הבנייה במתחמים מועדפים לדיור.

הועדה לתכנון מתחמים מועדפים לדיור (הותמ"ל) הייתה אחת הוועדות היעילות שהצליחה לקדם תכניות לפתרון מצוקת הדיור בחברה הערבית. הטיפול בתכניות במסגרת הותמ"ל לא מנע את הגשת וקידום תכניות בוועדות המחוזיות, אלא להפך, תרם להעלאת אתגרים מקצועיים, ולסנכרון בין משרדי הממשלה, והביא במידה מסוימת לייעול עבודת הוועדות המחוזיות.

הותמ"ל הינה וועדה חשובה להמשך קידום התכנון בישובים הערביים, תוך יישום המלצות צוות 120 הימים והחלטת ממשלה 922. תקופת הקורונה גרמה לעיכובים רבים בתכניות המקודמות, ומנעה חלק מהתכניות לעמוד בלוחות הזמנים.

קידום ההכרזות בקבינט הדיור כלל עבודה מעמיקה ומאמצים מטעם הרשויות המקומיות. **עקרונית אנו רואים חשיבות למתן אורכה לפעילות הותמ"ל בישובים הערביים לשנתיים הקרובות, תוך ניסיון לזרז את ההליכים התכנוניים ולסגור פערים קיימים.**

אנו מבקשים כי ניסוח תזכיר החוק ישונה ויכלול:

1. **הארכה של הוראת השעה לשישה חודשים נוספים, עם אפשרות הארכה נוספת על**

ידי השר. הנושא יאפשר מיצוי ההליכים של התכניות בתהליך כבסיס לדיון בממשלה

החדשה לגבי הוראת השעה.

المركز العربي للتخطيط البديل
המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי
The Arab Center for Alternative Planning

סיכוי סיקוי Sikkuy

העמותה לקידום שוויון אזרחי - الجمعية لدعم المساواة المدنية
The Association for the Advancement of Civic Equality

2. מבקשים לשנות את ההגדרה מ – " ...תכנית שהופקדה עד למועד זה", ל"הכרזה

שהוחלט עליה בקבינט הדיור עד למועד זה". או לחלופין: " ... תכנית שהופקדה עד

למועד זה, וביישובי המיעוטים כל הכרזה שהוחלט עליה בקבינט הדיור עד למועד זה".

בכבוד רב,

עו"ד מודר יונס – ראש ועד ראשי הרשויות הערביות וראש מו"מ ערעה

ד"ר ענאיה בנא ג'יריס – המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי

עו"ד רגד ג'ראייסי - עמותת סיכוי